

PRVIH
30...

ZAVODA ZA
PROSTORNO
UREĐENJE
PRIMORSKO-
GORANSKE
ŽUPANIJE

ULOGA URBANE EKONOMIKE U RAZVOJU URBANE EKONOMIJE

doc. dr. sc. Lela TIJANIĆ

doc. dr. sc. Lela TIJANIĆ, dipl. oec.,
Fakultet ekonomije i turizma
„Dr. Mijo Mirković”,
Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, Pula
letijan@unipu.hr

Sažetak

U radu je prikazana uloga urbane ekonomike u razvoju gradova. Nakon pojašnjenja važnosti razvoja urbane ekonomike kao zasebne znanstvene discipline, pobliže su sintetizirana područja kojima navedena disciplina, ali i urbani ekonomisti mogu znatno pridonijeti kako bi se učinkovito iskoristili razvojni potencijali kompleksnih urbanih cjelina. Anketiranjem provedenim za potrebe upotpunjavanja teorijske analize u radu je utvrđen interes studenata različitih studijskih programa pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković”, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli za obrazovanje na području urbane ekonomike. Ispitanici ujedno prepoznaju ključnu ulogu ekonomskih stručnjaka u upravljanju razvojem gradova. Obrazovani, stručni ljudski potencijali, nezaobilazna su odrednica razvoja gradova, dok se istodobno nedovoljna pozornost pridaje iskorištavanju mogućnosti koje urbana ekonomika kao znanstvena disciplina nudi u osposobljavanju kadrova. Navedeno upućuje na potrebu prioritarnog rješavanja istaknute proturječnosti.

Ključne riječi: urbana ekonomika, urbani ekonomist, obrazovanje, razvoj gradova

I. UVOD

Izazovi urbanizacije, sve veći broj stanovnika koji žive na urbanim područjima (European Commission – Eurostat, 2014.; United Nations, 2014.), ali i ograničenost prostora te oprečnosti između urbanih cjelina, motiviraju istraživanja različitih aspekata rasta i razvoja gradova, pri čemu urbana ekonomika ima ključnu ulogu. Cilj rada je pojasniti ulogu urbane ekonomike (znanstvene ekonomske discipline) u razvoju urbane ekonomije (stvarne ekonomije). U drugom je poglavlju prikazan teorijski okvir kako bi se pobliže analizirala uloga istaknute discipline u razvoju gradova, a zatim su detaljnije sintetizirana područja na kojima se mogu iskoristiti znanja i sposobnosti urbanih ekonomista u uspješnom upravljanju urbanim razvojem. Treće poglavlje prikazuje rezultate istraživanja provedenog radi utvrđivanja interesa studenata za obrazovanje na području urbane ekonomike. U posljednjem su poglavlju istaknuta zaključna razmatranja i implikacije za buduća istraživanja.

2. RAZVOJ URBANE EKONOMIKE I ULOGA URBANOG EKONOMISTA

Urbana ekonomika kao zasebna znanstvena disciplina, grana je prostorne ekonomike. Potreba proučavanja prostora kao odrednice ekonomskog uspjeha istaknuta je također u novijim konceptima regionalnog razvoja gdje se ističe nova ekonomska geografija (Krugman, 1991.; Fujita, Krugman i Venables, 1999.), kao jedna od teorija prostorne ekonomije. Lee (2008.) pojašnjava na koji način (u pojedinim radovima apstraktne) ekonomske teorije kao što su spomenuta nova ekonomska geografija, zatim endogena teorija rasta te kvantitativna istraživanja o čimbenicima rasta u gradovima mogu biti od koristi kreatorima ekonomske politike. Navedenim potvrđuje nužnost povezivanja urbane ekonomike kao znanstvene discipline i urbane ekonomije, stvarne ekonomije društva.

Prostorno planiranje kao čimbenik razvoja u županijama

Urbana ekonomika proučava različite aspekte urbane ekonomije: (optimalnu) veličinu grada, kvalitetu života u gradovima koja je bitna u privlačenju razvojnih resursa, koncentraciju ekonomskih aktivnosti, aglomeracijske učinke, odrednice koje utječu na odabir lokacije, smještaj poduzeća, kućanstva, proizvodnih jedinica, urbane eksternalije, urbane probleme, tržište nekretnina, stanovanja, upravljanje gradom. Kohezijska politika Europske unije predstavlja uspješan primjer djelotvorne politike urbanog razvoja, pri čemu se poseban naglasak daje na održivi urbani razvoj koji također ima značajno mjesto u istraživanjima urbane ekonomike.

Sukladno istaknutim područjima koja su predmet interesa na području urbane ekonomike, uloga urbanog ekonomista u razvoju gradova može se sagledati u sljedećem: stručnim znanjima i iskustvom može pomoći u utvrđivanju cijena nekretnina, provedbi stambene politike, kreiranju smjernica za provedbu procesa regionalizacije i decentralizacije posebno na lokalnoj razini, zatim pridonijeti izradi i provedbi razvojnih lokalnih i regionalnih strategija i brandiranju grada. U prostornom planiranju i uređenju njegova se znanja mogu iskoristiti u izračunu nosivog kapaciteta promatranog prostora kao i izradi cost-benefit analize, izračunu troškova izgradnje infrastrukture, (prijedlozima uštede) troškova prijevoza, odnosno u izradi cjelokupnih poduzetničkih, investicijskih projekata, *feasibility* studija kao osnove navedenih projekata, i sl.

Urbani ekonomist treba biti osposobljena osoba (u znanstvenom i stručnom smislu) koja će razumjeti uzroke i posljedice urbanih problema, poznavati odgovarajuće (statističke, matematičke, ekonometrijske) metode procjene utjecaja na rast i razvoj urbanih cjelina, proces strateškog planiranja u upravljanju razvojem, biti informirana o kretanjima, zakonodavnim, institucionalnim promjenama koje se događaju na re-

gionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, kao i o novijim spoznajama u znanstvenoj i stručnoj praksi na području urbane politike. Treba znati na vrijeme prepoznati opasnosti ubrzanog procesa urbanizacije i potencijalno narušavanje nosivog kapaciteta gradova. Iako u pojedinim slučajevima nailaze na poteškoće u usklađivanju interesa različitih dionika, urbani ekonomisti trebaju surađivati s ostalim stručnjacima koji sudjeluju u upravljanju razvojem gradova, iz čega proizlazi i potreba posjedovanja komunikacijskih vještina, sposobnosti timskog rada, spremnosti na pomoć, sposobnosti prenošenja znanja.

Urbani ekonomisti trebali bi biti vizionari i pouzdani planeri. S aspekta upravljanja razvojem gradova, na području Europske unije imaju priliku (i obvezu) iskoristiti pogodnosti koje nudi regionalna i urbana politika Europske unije (detaljnije u: Juras Anić, 2012.), u rješavanju urbanih izazova država članica. To se posebno ogleda u mogućnosti korištenja instrumenata (fondova) koji su novim uredbama za programsko razdoblje 2014. – 2020. te u inicijativama strategije Europa 2020. konkretnije usmjereni prema urbanom razvoju. S tim u vezi urbani ekonomisti trebali bi posjedovati poželjne osobine poduzetnika. Navedeno ujedno upućuje i na nužnost prilagodbe sukladno zahtjevima Europske unije kao što su strateška procjena utjecaja na okoliš te priprema i provedba projekata financiranih iz strukturnih fondova i Kohezijskog fonda, što također zahtjeva dodatno osposobljavanje kadrova na području urbane ekonomije.

Iz opisanog slijedi da je u razvoju gradova moguće iskoristiti stručnost i znanja urbanih ekonomista te implementirati brojne smjernice koje proizlaze iz različitih istraživanja na područjima kojima se bavi urbana ekonomika. Iako u praksi pojedina rješenja vrlo često odstupaju od teorijski i empirijski izvedenih zaključaka, nužno je poznavati znanstvenu logiku u pro-

mišljanju i rješavanju urbanih problema. Nadalje, postoji jasna potreba budućeg obrazovanja i osposobljavanja ekonomista za potrebe upravljanja razvojem urbanih cjelina. Uzimajući u obzir strukturu studijskih programa na ekonomskim fakultetima u Hrvatskoj, postavlja se pitanje jesu li studenti ekonomije tijekom studija u mogućnosti steći dovoljno znanja i sposobnosti kako bi detaljnije istraživali i primijenili stečeno znanje u rješavanju složenih urbanih problema u praksi te postoji li njihov interes za osposobljavanje na području urbane ekonomike? S tim u vezi, teorijski okvir upotpunjuje se analizom prikazanom u sljedećem poglavlju.

3. PERCEPCIJA ULOGE URBANE EKONOMIKE U RAZVOJU URBANE EKONOMIJE

Sukladno istaknutim tematskim područjima koje urbana ekonomika kao znanstvena disciplina pobliže istražuje, u nastavku su prikazani rezultati istraživanja percepcije studenata ekonomije pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković”, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, o ulozi navedene discipline u razvoju gradova. Utvrđuje se percepcija studenata o tome koliko je uloga ekonomskih stručnjaka značajna u upravljanju razvojem gradova, zatim njihov interes za obrazovanje i osposobljavanje na području urbane ekonomike te koliko su tijekom dosadašnjeg obrazovanja imali prilike slušati o pojedinim temama koje su predmet interesa brojnih istraživača i urbanih ekonomista. Teme su odabrane sukladno syllabusu i obveznoj literaturi (Šimunović (2007.) te O’Sullivan (2011.) iz kolegija Urbana ekonomika (na diplomskom studiju Ekonomije), a ujedno se mogu sintetizirati temeljem brojnih istraživanja na području urbane ekonomike. Nadalje, teme su također odabrane sljedeći sadržaj obvezne literature kako bi se utvrdio potencijalni in-

teres studenata ostalih studijskih programa koji nemaju priliku slušati navedeni kolegij za pojedine teme i/ili cjelokupni kolegij. U zaključnom dijelu istraživanja provedenog za potrebe ovog rada, cilj je također bio procijeniti percepciju studenata o važnosti istih tema u obrazovanju ekonomista.

Istraživanje je provedeno na trećoj godini preddiplomskog studija pri čemu je anketirano 112 redovnih studenata, što iznosi 93,3 % od ukupnog broja upisanih redovitih studenata treće godine preddiplomskog studija. Anketirani su redoviti studenti različitih studijskih programa (Ekonomija, Financijski management, Marketinško upravljanje, Management i poduzetništvo, Turizam, Poslovna informatika) na trećoj godini s obzirom na to da se radi o studentima koji redovito pohađaju nastavu te su imali prilike upoznati se s većim brojem kolegija, odnosno mogu biti relevantni ispitanici u procjeni pojedinih pitanja. Ujedno se radi o završnoj godini preddiplomskog studija, dok se Urbana ekonomika sluša na prvoj godini diplomskog studija. Stoga bi utvrđivanje potencijalnog interesa za pojedine teme studenata ostalih studijskih programa, koji nemaju priliku slušati navedeni kolegij, moglo biti od koristi u kreiranju izbornih/obveznih kolegija promatranih studijskih programa na diplomskom studiju.

Rezultati su iznimno zanimljivi uzimajući u obzir da se vrlo često na hrvatskim sveučilištima nedovoljno pridaje važnosti obrazovanju i osposobljavanju urbanih ekonomista (o čemu se također može vidjeti u radu Starc i Črnjar, 2011.), dok se istodobno razvojna rješenja (u praksi, ali i u znanstvenim promišljanjima) traže u održivom razvoju i povezivanju različitih disciplina. Opisujući ulogu arhitekata u stvaranju održivih urbanih projekata, Clarke (2012.) pojašnjava da će takvi projekti rezultirati uspjehom samo ukoliko se arhitekti povežu s timom različitih stručnjaka, gdje ekonomska održivost ima jednu od ključnih uloga. Brojni

su radovi koji također potvrđuju potrebu interdisciplinarnog pristupa u upravljanju razvojem gradova. Čini se da je i većina anketiranih studenata ekonomije prepoznala navedeno.

Čak 96,47 % ispitanika, od ukupnog broja anketiranih studenata, odgovorilo je da je uloga ekonomskih stručnjaka nezaobilazna u upravljanju razvojem gradova, dok je 67,85 % studenata zainteresirano za obrazovanje i osposobljavanje na području upravljanja razvojem gradova. Manji udjel (iako značajan) onih koji su zainteresirani za spomenuto obrazovanje i osposobljavanje, u odnosu na udjel studenata koji prepoznaje važnost ekonomista u upravljanju razvojem gradova, dijelom proizlazi iz činjenice da se ispitanici nisu imali prilike pobliže upoznati s urboekonomskim zakonitostima te ostalim temama koje se istražuju u okviru znanstvene discipline urbane ekonomike. Navedeno potvrđuju odgovori na pitanja kojima se željelo istražiti jesu li u okviru dosadašnjih kolegija na studiju studenti imali priliku slušati o temama koje predstavljaju predmet urbane ekonomike.

Rezultati prikazuju da je samo 16,47 % od ukupnog broja anketiranih studenata tijekom dosadašnjeg obrazovanja imalo priliku slušati o pojmu i predmetu urbane ekonomike (pri čemu pojedini navode da su navedenu temu slušali u okviru kolegija Uvod u ekonomiju); 20 % je slušalo o razvoju prostorne ekonomije (na kolegiju Uvod u ekonomiju, Gospodarstvo Hrvatske); 22,35 % prepoznalo je temu uloga grada u ekonomiji (na kolegijima Gospodarstvo Hrvatske, Uvod u ekonomiju, Javne financije); 25,88 % imalo je priliku slušati o rastu grada (na kolegijima Gospodarstvo Hrvatske, Uvod u ekonomiju, Javne financije). Komunalno gospodarstvo i gradska renta teme su o kojima je slušalo samo 8,23 % ispitanika (u okviru kolegija Gospodarstvo Hrvatske i Javne financije); 12,94 % susrelo se tijekom studija s temama urbana struktura i

korištenje zemljišta (na Gospodarstvu Hrvatske i kolegiju Management održivog razvoja); gradski promet tema je o kojoj je slušalo 9,52 % studenata (također na kolegiju Uvod u ekonomiju); 19,28 % (na kolegijima Uvod u ekonomiju, Ljudski potencijali i ekonomija rada) prepoznaje teme vezane uz stanovanje i tržište nekretnina; 27,06 % ispitanika imalo je prilike slušati o gradskom siromaštvu (na Gospodarstvu Hrvatske, Ekonomici turizma, Uvodu u ekonomiju); dok je 20 % slušalo o gradskom kriminalu (na Ekonomici turizma, Uvodu u ekonomiju, Javnim financijama, Gospodarstvu Hrvatske).

Nastanak i razvoj lokalne samouprave tema je o kojoj je slušalo 21,18 % ispitanika (na Gospodarstvu Hrvatske, Javnim financijama, Financiranju društvenih djelatnosti). Nešto veći udjel, 41,18 % redovitih studenata treće godine preddiplomskog studija koji su sudjelovali u anketiranju prepoznalo je temu javno upravljanje (na kolegijima Javne financije, Ekonomija javnog sektora te Financiranje društvenih djelatnosti). Samo 10,59 % ispitanika imalo je prilike slušati o upravljanju gradom (u okviru Javnih financija); 23,59 % anketiranih (na kolegiju Marketing) slušalo je o urbanom marketingu, dok je urbana ekologija tema koju je u okviru dosadašnjih kolegija na studiju slušalo 17,65 % ispitanika (na kolegiju Ponašanje kupaca te Management održivog razvoja). Od ukupnog broja anketiranih studenata, 24,7% imalo je prilike tijekom studija slušati o prostornom planiranju (na kolegijima Gospodarstvo Hrvatske, Management održivog razvoja, Ekonomska sociologija, Marketing, Uvod u ekonomiju, Ekonomika turizma, Marketing, Organizacija). Iz navedenog slijedi da je nedovoljan broj ispitanika (kod većine promatranih aspekata udjel u ukupnom broju ispitanika iznosi < 30 %) tijekom dosadašnjeg obrazovanja imao prilike slušati o temama koje su iznimno bitne u obrazovanju i osposobljavanju urbanih ekonomista.

U tablici 1. u nastavku prikazani su rezultati procjene važnosti navedenih tema u obrazovanju ekonomista, prema percepciji anketiranih studenata te su također rangirani smjerovi promatranih studijskih programa sukladno prosječnim ocjenama (od najviše do najniže) koje su studenti pojedinog smjera dodijelili za svaku od predloženih tema. Naime, u posljednjem dijelu anketnog upitnika, za svaku od ponuđenih tema ispitanici su ocjenama od 1 (nevažno) do 5 (iznimno važno) procijenili važnost pojedine teme u obrazovanju ekonomista, temeljem čega je izvršena daljnja analiza percepcije.

Slijedom navedenog potrebno je istaknuti da su najvišu prosječnu ocjenu studenti dodijelili temama koje imaju istaknutu socijalnu dimenziju, kao što su gradsko siromaštvo i gradski kriminal, što ponovno upućuje na potrebu promatranja pojedinih tema urbane ekonomike u znatno širem (a ne samo ekonomskom) kontekstu. Osim toga, rezultati potvrđuju da studenti prepoznaju važnost proučavanja gradskih problema koji znatno utječu na kvalitetu života u gradovima, ali ujedno i nužnost primjene ekonomskih analitičkih instrumentarija s obzirom da su vrlo visokom prosječnom ocjenom procijenili važnost proučavanja teme kao što je rast grada. Teme koje se odnose na upravljanje gradom i lokalnu samoupravu također su ocijenjene visokom prosječnom ocjenom što jednim dijelom proizlazi iz činjenice da je dio studenata tijekom studija, na ostalim kolegijima, imao prilike slušati o navedenim temama. Ujedno je moguće da su u okvirima sveprisutnih rasprava o potrebi reforme lokalne (i regionalne) samouprave studenti uočili nužnost participacije ekonomskih stručnjaka.

Detaljnijom analizom utvrđeno je da su studenti smjera Ekonomija najvišu prosječnu ocjenu dodijelili temama: gradsko siromaštvo, javno upravljanje, gradski kriminal, upravljanje gradom, nastanak i razvoj lokalne

Tablica 1. Rezultati istraživanja studentske percepcije o važnosti odabranih urbano-ekonomskih tema u obrazovanju ekonomista

Tema	Procjena važnosti – prosječna ocjena	Rang po smjerovima prema najvišoj prosječnoj ocjeni po temi
Pojam i predmet urbane ekonomike	3,34	Management i poduzetništvo, Turizam, Marketing, Poslovna informatika, Financijski management, Ekonomija
Razvoj prostorne ekonomije	3,49	Turizam, Management i poduzetništvo, Marketing, Poslovna informatika, Ekonomija, Financijski management
Uloga grada u ekonomiji	3,84	Management i poduzetništvo, Turizam, Poslovna informatika, Marketing, Ekonomija, Financijski management
Rast grada	4	Management i poduzetništvo, Turizam, Marketing, Poslovna informatika, Ekonomija, Financijski management
Komunalno gospodarstvo i gradska renta	3,46	Management i poduzetništvo, Turizam, Marketing, Poslovna informatika, Financijski management, Ekonomija
Urbana struktura i korištenje zemljišta	3,45	Management i poduzetništvo, Financijski management, Turizam, Poslovna informatika, Ekonomija, Marketing
Gradski promet	3,48	Management i poduzetništvo, Turizam, Marketing, Poslovna informatika, Financijski management, Ekonomija
Stanovanje Tržište nekretnina	3,62	Ekonomija, Management i poduzetništvo, Poslovna informatika, Financijski management, Marketing, Turizam
Gradsko siromaštvo	4,18	Ekonomija, Management i poduzetništvo, Poslovna informatika, Turizam, Financijski management, Marketing
Gradski kriminal	4,07	Poslovna informatika, Ekonomija, Management i poduzetništvo, Turizam, Financijski management, Marketing
Nastanak i razvoj lokalne samouprave	3,85	Ekonomija, Management i poduzetništvo, Turizam, Financijski management, Poslovna informatika, Marketing
Javno upravljanje	3,91	Ekonomija, Management i poduzetništvo, Marketing, Turizam, Financijski management, Poslovna informatika
Upravljanje gradom	3,97	Ekonomija, Management i poduzetništvo, Turizam, Poslovna informatika, Marketing, Financijski management
Urbani marketing	3,49	Ekonomija, Marketing, Management i poduzetništvo, Poslovna informatika, Turizam, Financijski management
Urbana ekologija	3,58	Management i poduzetništvo, Turizam, Poslovna informatika, Ekonomija, Marketing, Financijski management
Prostorno planiranje	3,82	Poslovna informatika, Management i poduzetništvo, Turizam, Ekonomija, Financijski management, Marketing

Izvor: obrada autorice prema rezultatima istraživanja

samouprave, urbani marketing, u odnosu na ostale ponuđene teme za koje su procjenjivali važnost u obrazovanju ekonomista. Studenti smjera Financijski management najvišu prosječnu ocjenu dali su temama koje se odnose na nastanak i razvoj lokalne samo-

uprave, javno upravljanje (očekivano s obzirom da su поближе upoznati s istom tematikom na ostalim kolegijima), gradsko siromaštvo, gradski kriminal, upravljanje gradom i prostorno planiranje. Studenti smjera Management i poduzetništvo procijenili su sljedeće

teme prioritetnim u obrazovanju ekonomista: gradsko siromaštvo, rast grada, gradski kriminal, uloga grada u ekonomiji te upravljanje gradom. Studenti smjera Marketing najviše prosječnu ocjenu dodijelili su temama koje obuhvaćaju urbani marketing (očekivano), zatim rast grada, javno upravljanje, uloga grada u ekonomiji te upravljanje gradom.

Teme koje su po mišljenju studenata smjera Turizam najvažnije u obrazovanju ekonomista su: gradsko siromaštvo, upravljanje gradom, gradski kriminal, rast grada te prostorno planiranje. Rezultati ukazuju da su studenti procijenili važnost gotovo svih tema prosječnom ocjenom višom od 3¹. Iako je kolegij Urbana ekonomika obavezan samo na diplomskom studiju Ekonomije, smjera Ekonomija (te je bilo očekivano da će percepcija važnosti promatranih tema studenata na tom smjeru biti najviša), potrebno je istaknuti da su u većini slučajeva, studenti ostalih smjerova dodijelili više prosječne ocjene temama koje su predložene u odnosu na studente smjera Ekonomija. Naime, komparacija i rangiranje smjerova prema najvišoj prosječnoj ocjeni upućuje na zanimljiv zaključak prema kojem bi pojedine teme urbane ekonomike trebale biti uzete u obzir u kreiranju studijskih programa ostalih smjerova na studiju Poslovne ekonomije ili u prilagodbi seminarske nastave, predavanja, dodatnih vježbi sukladno preferencijama studenata pojedinog smjera.

¹ Detaljnijom analizom rezultata po smjerovima, utvrđeno je da su jedino studenti smjera Financijski management procijenili važnost teme „urbani marketing” nižom ocjenom (2,71), što vrlo vjerojatno proizlazi iz činjenice da se radi o temi koja nije dovoljno istražena (iako interes za spomenutu temu sve više raste jer urbani marketing postaje bitna odrednica u uspješnom upravljanju gradova).

4. ZAKLJUČAK

Neupitne su brojne mogućnosti koje gradovi pružaju lokalnom i regionalnom stanovništvu te koja je njihova uloga kao pokretača ekonomskog razvoja. Međutim, sve više postajemo svjedoci urbanih problema, razvojnih izazova za dionike koji participiraju u upravljanju razvojem gradova. Pri tome je svakako nužno prepoznati ulogu urbane ekonomike u razvoju gradova, odnosno iskoristiti dostignuća istaknute znanstvene discipline s obzirom na to da mogu biti od višestruke koristi urbanim ekonomistima i ostalim sudionicima integralnog upravljanja gradovima.

Kompleksnost urbanih ekonomija potvrđuju i područja kojima se bavi urbana ekonomika. U radu su sintetizirane mogućnosti primjene rezultata istraživanja urbane ekonomike u razvoju urbane ekonomije prema pojedinim područjima te poželjne osobine urbanog ekonomista koje je potrebno razvijati kako bi u što većoj mjeri analitička promišljanja, zaključci različitih istraživača pronašli svoju primjenu u praksi. Ljudski potencijali, obrazovani i osposobljeni za rješavanje složenih urbanih problema i jačanje urbanih područja, nezaobilazna su odrednica budućeg razvoja gradova. Istraživanjem prikazanim u radu utvrđen je potencijalni interes studenata različitih studijskih programa pri Fakultetu ekonomije i turizma „Dr. Mijo Mirković”, Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli za obrazovanje na području urbane ekonomike. Rezultati upućuju na interes studenata različitih smjerova za istraživanje pojedinih urbano-ekonomskih tema. Osim toga, većina prepoznaje nezaobilaznu ulogu ekonomskih stručnjaka u upravljanju razvojem gradova. Pogledamo li što im se nudi u okviru studijskih programa, ponovno se potvrđuje činjenica na koju su upozoravali i brojni autori, a to je da *Ekonomija nije dovoljno pozornosti pridala proučavanju razvoju grada, barem ne u nas* (Šimunović, 2007., 7.). Navedeno zabrinjava uzimajući u obzir da su upravo ekonomisti

kreatori ekonomske politike na području gradova te imaju ključnu ulogu u upravljanju razvojem. U radu je također istaknuta nužnost povezivanja (umjesto isključivanja) urbane ekonomike kao znanstvene discipline (grane prostorne ekonomike) s ostalim disciplinama u sagledavanju urbanih pojava, prednosti i nedostataka složenih urbanih struktura.

Iz navedenog proizlazi da je prioritetno rješavati proturječnost koja upućuje na nedovoljno obrazovanje ekonomista na području urbane ekonomike i primjenu znanstvenih istraživanja u praksi, unatoč sve većim urbanim problemima, mogućnostima koje lokalizacijska ekonomija danas ima u razvoju globalne ekonomije. Radi upotpunjavanja zaključaka istaknutih u radu, potrebno je detaljnije istražiti percepcije studenata na ostalim sveučilištima, posebno ekonomskih fakulteta (u Hrvatskoj, ostalim državama članicama Europske unije i šire), te mogućnosti povezivanja poslovnog sektora, institucija koje upravljaju urbanim razvojem s obrazovnim institucijama. Ujedno je nužno analizirati interes za dodatno obrazovanje i osposobljavanje na području ekonomije onih koji se bave rješavanjem složenih urbanih problema na području gradova kao i njihova iskustva o tome koliko praksa (i iz kojih razloga) odstupa od teorije i pojedinih znanstveno utemeljenih zaključaka.

LITERATURA

1. Clarke, F. W. (2012.), *The Architect's Role in Urban Regeneration, Economic Development, and Sustainability, City Connect*, dostupno na: <http://pcparch.com/firm/bibliography/essays/the-architect-s-role-in-urban-regeneration-economic-development-and-sustainability>
2. European Commission – Eurostat (2014.), *Eurostat regional yearbook – 2014*. Luxembourg: Publications Office of the European Union
3. Fujita M., Krugman, P. i Venables, A. J. (1999.), *The Spatial Economy. Cities, Regions and International trade*. Cambridge, MA: MIT Press
4. Juras Anić, I. (2012.), *Urbana politika kao dio regionalne politike u Europskoj uniji i Hrvatskoj*, HKJU - CCPA – Hrvatska i komparativna javna uprava, 12 (2), str. 463-488.
5. Krugman, P. (1991.), *Increasing Returns and Economic Geography*, *Journal of Political Economy*, 99 (3), str. 483-99.
6. Lee, N. (2008.), *Ideopolis Driver 2: Building on what's there: What cities and policymakers can learn from endogenous growth and the new economic geography*. An Ideopolis Working Paper, London: The Work Foundation
7. O'Sullivan, A. (2011.), *Urban Economics*. New York: McGraw-Hill Irwin
8. Starc, N. i Črnjar, K. (2011.), *Prostorno planiranje i gospodarska politika – izazovi integracije*. U: Črnjar, M. (ur.) (2011.) *Prostorno planiranje u Primorsko-goranskoj županiji – povijest - stanje – perspektive*. Rijeka: Javna ustanova Zavod za prostorno uređenje Primorsko-goranske županije, str. 87-102.
9. Šimunović, I. (2007.), *Urbana ekonomika – petnaest tema o gradu*. Zagreb: Školska knjiga
10. United Nations – Department of Economic and Social Affairs (2014.) *World Urbanization Prospect, The 2014 Revision Highlights*. New York: United Nations